

Сьогодні наочно можна побачити ці святі речі у приватному музеї «Прадавня Аратта - Україна» Олександра Поліщука в с. Трипілля, що на Київщині.

Мамай - це своєрідне втілення українського характеру, образ волелюбності, стійкості та невмирущості народу. Народний герой котрого чи не споконвіку знають між людьми в Україні, хоча про нього ні казок, ні пісень не складено. Образ козака-бандуриста кожний маляр висвітлював по-своєму. Але спільні риси були всім притаманні: молоде обличчя, широко відкриті очі, довгі вуса й «оселедець», багатий одяг. Народні художники малювали Мамай не в січі з ворогом, не верхи на коні, а в спокійній, споглядальній позі. Композиція картини проста, але глибокого філософського змісту: козак сидить зі схрещеними «по-турецьки» ногами біля дуба (символ сили і міцність роду), з бандурою (символ культури), з люлькою

(символ гордості), поруч кінь баскує (символ волі), а збоку висить шабля, яка підкреслює, що це - воїн. Він - передусім чоловік мирний, якщо, звісно, його не займати, сумовито занурений у свої думи і грає на бандурі, викликаючи асоціації з народними думами. Так його сприймає більшість дослідників.[1,40-41]

Як гарно писав про українську хату Олександр Довженко, де також згадано про Мамаю: *«Мені жаль розлучатися з тобою. В тобі так гарно пахло давниною, рудою-м'ятою, любистком, і добра щедра ніч твоя пахла стравами, печеним хлібом, сушеними яблуками і сухим насінням, зіллям, курінням... У твої маленькі вікна так приязно заглядали сонце і соняшник, і всілякі інші квіти, і зілля всякі пахучі. А на покуті понад столом і темний синій бог у срібних шатах, і Шевченко, і козак Мамай...»* (виділ. авт.). Тобто, в кожній козацько-селянській родині на почесному місці стояв сакральний образ українців - **КОЗАК МАМАЙ**.

Відомий дослідник етнокультури і витоків нашої духовності із Запоріжжя Світовид Пашник також звернувся до цього сакрального образу. Наведемо і його аргументацію.

Образ козака Мамаєя раніше висів майже в кожній українській хаті. Це малюнок не просто козака, захисника землі рідної, це образ Божий. Раніше в храмах Рідної Віри наші предки відображали Богів за своєю подобою. В художньому творі «Чотири Шаблі» письменник Юрій Яновський описує козацьку церкву: *«Суворі звички Січі Запорозької відбилися на церкві. Ікони було змальовано з братчиків-будівників, з кошового отамана, з курінних. В такій церкві ставало страшно серед вусатих чорних лицарів, уквітчаних оселедцями, в козацьких свитах – лицарів жорстоких та відважних. Вони позирали зі стін, переморгувалися один з одним – часто з презирством до молільників, іноді – вибачливо, рідко – з потуранням.»*

Рідко розглядають Мамаєя як образ Божий, але всі ознаки вказують на це. Є спільні риси майже для всіх «Мамаїв»: Дерево всесвіту – дуб, вісь всесвіту – встромлений спис, до якого прив'язано коня, зброя і сам Мамаєй, що сидить на землі, не наче кам'яний образ Бога-Отця на могилах. І в руках козака неодмінний його супутник кобза. Грає Мамаєй – і «Сонце грає». Грають і біблійний Давид, і билинний Садко, які виступають міфологічним Сонцем.

Мамай для нас є Спасом – втіленням божественної сутності в людині, здатною своїм подвигом, пробудити народ до великих звершень. Воїнів, що принесли себе в жертву в ім'я збереження Роду, ми вважаємо спасителями.

Євангельський Ісус Христос, що уособлює Сонце, також є Спасом. Але віра рабів не може зрівнятися з вірою вільної людини: Ісус віддає себе в жертву як сумирна вівця, очікуючи царства небесного, а Мамай-воїн жертвує собою на полі бою, здобуваючи царство на Богом даній Землі.

З втратою Рідної Віри зайшло наше Сонце, та знову ранок настає, і образи Божі знову заграють в наших оселях. Так і козак-воїн, як Бог Сонця, вступив на битву з темрявою. Життя його може увірватися, і Мати-Земля прийме такого воїна. І пройшовши через Наву (світ потойбічний) отримає нове тіло і відродиться у Яві (світі явному). Відбудеться оновлення тіла через смерть. Таким є Права – Закон Божий.

Козак Мамай - це ідеал українського народу, це образ вільної людини, яка має власну гідність, і яка створила власний духовний простір. Це возвеличує душу українського народу. Козак Мамай тримає в руках не зброю, а - бандуру, що символізує пісенну душу українського народу. Детально розкриває